

Üç kuşak üzerinden bir İstanbul hikayesi

Yapı Kredi Kültür Sanat'taki "Memento İstanbul: Hristoff Aile Arşivi" sergisi üç nesil sanatçı bir ailenin yıllar içinde biriktirdiği fotoğraflar, resimler, kişisel eşyalar ve objelerden ilhamla ortaya çıkmış. **İstanbul'dan ilhamla üç kuşağın ürettiği işlere temasta oldukları dönemin sanatçıları da eserleriyle katkı sunuyor.**

El emeği göz nuru dantel bir masa örtüsü göze çarpıyor serginin girişinde. Çocukluk günlerimin yemek masasından ışılmalıp buraya gelmiş sanki. Peter Hristoff "Büyükanneemin büyükannesinden kalmış" diyor örtü için. Memento İstanbul: Hristoff Aile Arşivi sergisi Yapı Kredi Kültür Sanat'ın üç ayrı salonunda Balkanlar'dan İstanbul'a, İstanbul'dan ABD'ye göç eden üç kuşak Hristoff ailesinin hikayesini anlatıyor. Sergi dede baba oğul üzerinden üç farklı dönemi şehirlere, sanat çevresi ve aile bağları üzerinden ele alıyor. 1920'lerden 2020'lere uzanan eşyaların, mektupların, resimlerin hikayesi sadece bir ailenin üç kuşak hikayesini değil aynı zamanda İstanbul'un dünle bugünü de gözler önüne seriyor. Tıpkı serginin girişindeki masa örtüsü gibi bizde şehirden şehire geziyor, kuşaktan kuşağa yazılmış mektupları okuyor, hikayeyi serginin küratörleri Elif Erdoğan, Yeşim Demir Pröhl ve Peter Hristoff'tan dinliyoruz.

Memento İstanbul hatırlama ve hatırlatma teması etrafında şekillenmiş bir sergi. Bir Bulgar ailenin üç kuşak hikayesini eşyalar, mektuplar, fotoğraflar, düğün davetiyeleri ve örtüler gibi kişisel eşyalar üzerinden anlatırken aynı zamanda İstanbul'un geçmişteki sosyo-kültürel ve günlük hayatına da ayna tutuyor.

BİR GÖÇ HİKAYESİ

Kentler, insanlar, sokaklar derken pek çok kayıt ve belge ailesiyle birlikte İstanbul'dan ABD'ye göç etmiş sanatçı Peter Hristoff'un yolculuk öncesi hayatına açılıyor. Sanatçı hafızasındaki bu bölüm pörçük hatıraları ve yadigarları

Bedri Rahmi Eyüboğlu, İsimli, Tarihi bilinmiyor, Kağıt üzerine guaj, OADA Koleksiyonu

Kiril, Maria, Beki ve arkadaşları at arabası üzerinde pikniğe giderken, yaklaşık 1938, Moda

İstanbul'un bugünkü hikayesiyle birleştirmeye çalışmış. Bugün 65 yaşında olan Peter Hristoff beş yaşındayken üç kuşak yaşadıkları İstanbul'dan ABD'ye göç ettiklerini anlatıyor. Serginin hikayesi ise büyük dedesinin Selanik'ten Sofya'ya göç ettiği 1920'lere kadar uzanıyor. Peter Hristoff "Ailem Selanik'ten Sofya'ya Sofya'dan İstanbul'a buradan ABD'ye göç etmiş. Bu bir göç hikayesi ve ben bu hikayeyi anlatmak, beş yaşına kadar büyüdüğüm kültürü anlamak ve anlatmak için buradayım" diyerek serginin çıkış noktasına dikkat çekiyor. Savaş yıllarında anne babasını kaybeden büyük dede Selanik'in bir köyünde 15 yaşına kadar bir çiftçi ailenin yanında isimsiz olarak büyüyor. 15 yaşına gelince kendine Dimitri Hristoff adını vererek yeni bir kimlikle hayata başlar. Dimitri Hristoff savaş yıllarında Sofya'ya gider ve burada evlenir. Oğlu dünyaya gelir ancak savaşta ilk eşini kaybeder. Ardından da yine savasta eşini kaybetmiş üç çocuğuyla dul kalmış şehrin varlıklı bir ailesinin

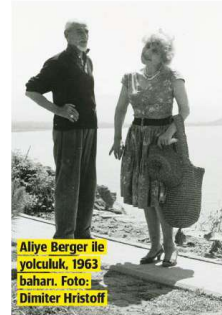
kızıyla ikinci evliliğini yapar. İlk eşinden olan oğlu Peter Hristoff Sofya'da akademiye okurken siyasi olaylara karışır. Babası başına bir şey gelir korkusuyla oğlunu İstanbul'a gönderir. Ailenin İstanbul'a uzanan hikayesi de böylece başlar. Peter Hristoff babasının ikinci eşinin kızıyla evlenir ve İstanbul'a yerleşmeye karar verir, bir daha geri dönmeyiz. Burada bir oğulları olur ve onu İstanbul'da büyütürler.

O da babası gibi güzel sanatlarda eğitim görür, babası gibi fotoğrafçılığa ilgi gösterir. Aynı zamanda İstanbul'da ilk naylon çorap üreten fabrikayı yine bu aile 1957 yılında kurar. Sanatçı Peter Hristoff İstanbul'a göç eden bir dedenin ve İstanbul'da büyüyen bir babanın üçüncü kuşak evladı olarak İstanbul'da doğar. Ancak henüz beş yaşındayken ailesi Los Angeles'a göç eder. Bu yüzden Hristoff'un sergiyi gezerken anlattıklarına göre İstanbul demek evdeki hatıralar demek daha çok. Bir de bu hatıraların izini sürerek sık sık geldiği İstanbul'da dinlediği anılar, adresler, insanlar demek. Sergiyle eş zamanlı olarak çıkan Memento İstanbul adlı katalog kitapta yer alan iki ayrı yazısında bunu ayrıntılı olarak anlatıyor okurlarına. Annesinin özel günlerde çıkardığı siyah kutu, kutunun içindeki mücevherler ve bu mücevherlerin alındığı Kapalı Çarşı'daki son Bulgar kuyumcusu Boris Penço'dan her ziyaretinde aldığı hediyeler... Selanik'ten Sofya'ya oradan İstanbul'a ve Los Angeles'a uzanan aile hikayesinin içinde farklı dönemlerde hem dedenin hem de babanın çektiği fotoğraflar ise sergiyi gezerken İstanbul'un farklı semtlerine doğru bir

yolculuğa çıkarıyor.

SANATÇI DOSTLARI

7 Ağustos'a kadar açık kalacak olan "Memento İstanbul: Hristoff Aile Arşivi" sergisi üç nesil sanatçı bir ailenin biriktirdiği fotoğraflar, resimler, ve objelerden ilhamla ortaya çıkmış. Serginin ilk katında arşiv malzemeleri eşliğinde Hristoff ailesinin hikayesi ve dostları olan sanatçıların eserleri bulunuyor. Bu dostlar arasında Aliye Berger, Ali Sami Boyar, İbrahim Çallı, Hayri Çizel, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Zeki Faik İzer, Zeki Kocamehi ve Şerif Renkçörür gibi sanatçıların eserleri dikkat çekiyor. Üst katta ise Peter Hristoff'un İstanbul'dan ilham alarak ürettiği işler sergileniyor. Aile bireylerinin isimlerini yazdığı yazmalar, dualarını işlendiği seccadeler ve Keloğlan'ın andırın sanatçının potresi dikkatimi geçen ilginç işlerden bazıları. Eşya ve hafıza arasındaki bağı da sergiyi gezerken bir kez daha hatırlamış oldum. Zira hepimizin aileden kalma sakladığı hatıra eşyalar vardır. Bu sergiyi gezdiğimde bu hatıraları kuşaklar arası tıynayla saklayan bir aileyle tanıştım. Hatırlamak yaşıyor.

Aliye Berger ile yolculuk, 1963 baharı. Foto: Dimiter Hristoff

Peter Hristoff, İsimli, 2005, Pirinç kağıdı üzerine karıksız teknik, Omer M. Koc Koleksiyonu

Türkçe İngilizce katalog kitap

Yapı Kredi Yayınları tarafından sergi için "Memento İstanbul: Hristoff Aile Arşivi" adıyla Türkçe-İngilizce bir katalog kitap da hazırlandı. Katalogta Selçuk Altun'un, İvana Jevtici'nin Zeynep Çelik'in dışında Peter Hristoff'un ailesinin İstanbul'a temas eden tarihini anlattığı kapsamlı bir yazısı dikkat çekiyor.

Zengin bir aile arşivi

Hristoff Aile Arşivi 1923 yılında Bulgaristan'dan İstanbul'a gelen dede Peter Dimiter Hristoff'un (1898-1979) 1920-30'lu yılların İstanbul'unu belgeleyen fotoğraflarıyla atılmış. Cumhuriyet'in ilk yıllarının sanat ortamının tam merkezinde yer alan Peter Dimiter'in başlattığı bir biriktirme alışkanlığı, oğlu Dimiter Hristoff (1926-2020) ve torunu Peter Hristoff tarafından da devam ettirilmiştir.